

11

Handläggare
Solveig Nilsson
Telefon: 08-508 04052**Till**
Hässelby-Vällingby
Stadsdelsnämnd
2017-02-02

Rapport Levande lokala centrum samt Riktlinje för centrumutveckling

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 171-1104-2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektörMarie Janemar
stabschef

Sammanfattning

I Stockholm stads budget för 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum. Stadsledningskontoret har därför genomfört en utredning som beskrivs i rapporten "Levande lokala centrum". Med rapporten som bakgrund har en "Riktlinje för centrumutveckling" tagits fram.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till remissförslagets innehåll och intentioner som på ett ambitiöst sätt lyfter fram de utmaningar staden måste hitta lösningar till för att möjliggöra goda utvecklingsmöjligheter för de lokala stadsdelscentrumen. Förvaltningen anser dock att ett förtydligande beträffande ansvarsfrågor bör göras. I "Riktlinje för centrumutveckling" bör en arbetsprocess tydliggöras som anger vilka nämnder och övriga aktörer som är ansvariga dels i planeringsprocessen för att utveckla ett centrum och dels i förvaltningsskedet med drift-, underhålls- och investeringsverksamhet. Hur samverkan ska ske mellan stadens facknämnder, stadsdelsnämnder, centrumägare och intilliggande fastighetsägare, tomträtts-havare, SL, invånarna samt övriga aktörer bör tydligt framgå av riktlinjen så att den kan användas som ett verktyg i arbetsprocessen.

Bakgrund

I Stockholm stads budget för 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum. Stadsledningskontoret har därför genomfört en utredning som beskrivs i rapporten "Levande lokala centrum". Med rapporten som bakgrund har en "Riktlinje för centrumutveckling" tagits fram. Stadsdelsnämnderna har representerats i en referensgrupp där även stadsbyggnadskontoret, Stockholm Business Region AB och AB Stockholmshem har ingått.

Sammanfattning av remissen

Rapporten "Levande lokala centrum"

Några av inriktningarna i pågående revidering av stadens översiktsplan är att koppla samman stadsdelar samt att stärka stadens olika stadsdelscentrum i syfte att avlasta stadskärnan och skapa förutsättningar för stark lokal identitet och enklare vardagsliv. I rapporten genomförs en nulägesanalys av ett antal lokala centrum runt om i Stockholms kommun i syfte att avgöra centrumkategoriers funktion och tillstånd:

- **Centrum för flera stadsdelar:** Fruängen, Högdalen, Spånga, Vårberg och Vällingby.
- **Lokala stadsdelscentrum:** Akalla, Björkhagen, Bredäng, Hökarängen, Skarpnäck och Åkermynatan.
- **Små lokala centrum:** Bandhagsplan, Gamla Enskede, Kristalltorget, Ängby torg och Österberga.

Flera av dessa stadsdelscentrum, oavsett kategori, byggdes för flera decennier sedan och planerades under andra förutsättningar utifrån dåtidens idéer om funktion. Sedan dess har konsumtionsmönster förändrats och nya krav ställs på de lokala stadsdelscentrumen.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete är nödvändigt för att skapa levande centrum. För att göra detta är en tydlig arbetsprocess en viktig del av utvecklingsarbetet, oavsett centrumkategori. Genom att följa ett antal generella steg kan en tydlig bild skapas av ett centrum's nuläge, vad som ska uppnås samt vilka åtgärder som krävs för att nå dit. Rapporten presenterar ett antal verktyg som kan användas i arbetsprocessen för att utveckla levande stadsdelscentrum. Verktyn sorteras in under tre teman:

1. Fysisk utformning och miljö.
2. Funktion och kommersiell bärkraft.
3. Mångfald och social hållbarhet.

Till dessa teman har ett stort antal kvalitativa och kvantitativa kriterier kopplats vilka tillsammans ger en god nulägesbild av ett enskilt

centrum. Nulägesbilden belyser ett stadsdelscentrums specifika styrkor och svagheter, samt vilka möjligheter och hot som finns. Dessa aspekter föreslås i rapporten integreras i den fortsatta utvecklingsstrategin där en bedömning bör göras om ett centrum går att utveckla, om det bör omlokaliseras eller till och med avvecklas och lämna plats för en annan funktion. I slutet på rapporten ges förslag på generella utvecklingsstrategier.

Riktlinje för centrumutveckling

Utifrån rapporten "Levande lokala centrum" har "Riktlinje för centrumutveckling" tagits fram med syfte att ge stadsdelsnämnderna och de kommunala bostadsbolagen ett gemensamt förhållningssätt och ingång till arbetet med att utveckla stadsdelscentrumen. Den ska även ge stöd för stadsdelsnämndernas arbete med de lokala utvecklingsprogrammen. Riktlinjen presenterar ett antal verktyg eller strategier som kan användas i arbetsprocessen. Arbetsprocessen sker förslagsvis i fyra steg:

1. Nulägesanalys och status.
2. Mål och vision.
3. Åtgärder och genomförande.
4. Uppföljning.

Centrum för flera stadsdelar

För kategorin *centrum för flera stadsdelar* är den föreslagna målbilden "Mycket för många". Dessa centrum bör fungera som en större samlingsplats för handel, kommersiell service samt grundläggande samhällsfunktioner. För denna centrumkategori är det särskilt viktigt att staden arbetar med att:

- Ställa rätt krav i utvecklingsprocessen.
- Förstärka handels- och serviceutbudet.
- Utveckla den sociala arenan.
- Stärka orienterbarheten inom centrumen.
- Öka tryggheten i centrumen.
- Skapa identitet och delaktighet.
- Utnyttja den socio-ekonomiska mångfalden.

Lokala stadsdelscentrum

Kategorin *lokala stadsdelscentrum* har den föreslagna målbilden "Vår lokala stadskärna". Denna centrumkategori bör fungera som en samlingsplats som levandegör hela stadsdelen genom att skapa förutsättningar för sociala möten och som kan tillfredsställa både boendes och besökares vardagsbehov. För denna centrumkategori är det särskilt viktigt att staden arbetar med att:

- Driva utvecklingsprocessen tillsammans med lokala aktörer och medborgare.
- Utveckla och förstärka den sociala arenan.

- Tillfredsställa de boendes behov av daglig basservice.
- Utnyttja stadskvaliteter för att stärka orienterbarheten.
- Planera utifrån en mänsklig skala.
- Skapa identitet och delaktighet.
- Ta tillvara på kraften i lokalsamhället.

Små lokala centrum

De *små lokala centrumen* har målbilden ”Plats för vardagsliv”. De bör vara en väl gestaltad och naturlig mötesplats där det sociala mötet är överordnat platsens kommersiella funktion. Kompletterande utbud av både kommersiella verksamheter och service återfinns i större centrum. För denna centrumkategori är det särskilt viktigt att staden arbetar med att:

- Ta täten i utvecklingsprocessen.
- Förstärka möjligheterna till sociala möten.
- Tillgodose de boendes vardagsbehov.
- Förstärka den offentliga miljön och skapa plats för möten.
- Skapa identitet och delaktighet.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen för strategi och internservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till remissförslagets innehåll och intentioner som på ett ambitiöst sätt lyfter fram de utmaningar staden måste hitta lösningar till för att möjliggöra goda utvecklingsmöjligheter för de lokala stadsdelscentrumen. Förslaget är också helt i linje med stadens övriga berörda styrdokument samt remissförslaget till ny översiktsplan för Stockholm, där det anges att ”Stockholm ska ha en mångfald av identitetsstarka stadsdelar med levande centrum”.

Förvaltningen anser dock att ett förtydligande beträffande ansvarsfrågor bör göras i riktlinjen och efterlyser därför direkta kopplingar till berörda nämnders och övriga aktörers olika roller i detta utvecklingsarbete. I ”Riktlinje för centrumutveckling” bör en arbetsprocess tydliggöras som anger vilka nämnder och övriga aktörer som är ansvariga dels i planeringsprocessen för att utveckla ett centrum och dels i förvaltningsskedet med drift-, underhålls- och investeringsverksamhet. Hur samverkan ska ske mellan stadens facknämnder, stadsdelsnämnder, centrumägare och intilliggande fastighetsägare, tomträttshavare, SL, invånarna samt övriga aktörer bör tydligt framgå av riktlinjen så att den kan användas som ett verktyg i arbetsprocessen. Det är också viktigt att i ärendet förtydliga de

olika förutsättningar som råder beroende på om rådigheten över centrumen ligger inom staden eller hos privata aktörer.

I "Riktlinje för centrumutveckling" anges ett antal verktyg och strategier som kan användas i arbetsprocessen. De olika centrumkategorierna har olika målbilder och därmed olika prioriteringar som är särskilt viktigt att arbeta med i utvecklingen av varje specifikt centrum. Exempelvis så föreslås att arbetet med att öka tryggheten ska prioriteras för kategorin "centrum för flera stadsdelar" dock är det inte medtaget för övriga kategorier, "lokala stadsdelscentrum" och "små lokala centrum". Förvaltningen anser att trygghetsarbetet bör ingå som en prioritet för samtliga centrumkategorier.

Stadsdelsnämnden har endast rådighet över stadens parkmark men samarbetar självklart med berörda förvaltningar och bolag för att bidra med lokal kunskap. Förvaltningen kan genom att skapa attraktiva stråk och parkfunktioner runt de lokala centrumen öka förutsättningarna för välbefolkade, trygga miljöer som kan minska det upplevda avståndet mellan stadsdelsområdets olika stadsdelar och centrum.

Förvaltningen samverkar kontinuerligt med exploaterings- stadsbyggnads- och trafikkontoret samt övriga berörda förvaltningar och bolag i syfte att inkludera lokala behov i planeringsprocessen och därmed påverka stadsutvecklingen inom stadsdelsområdet. Det lokala utvecklingsprogrammet för Hässelby-Vällingby stadsdelsområde har antagits av nämnden och prioriterade åtgärder har arbetats in i nämndens verksamhetsplan för 2017. Därutöver genomför förvaltningen kontinuerligt trygghetsvandringar i samarbete med centrumägare, fastighetsägare, trafikkontoret, polismyndigheten, samt representanter från stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor i syfte att utveckla miljön inom stadsdelsområdets centrumområden. Ett prioriterat mål i det lokala utvecklingsprogrammet är, att i samverkan med övriga ansvariga aktörer, medverka till att Hässelby gårds torg uppfattas som ett tryggt och attraktivt lokalt centrum.

Arbetet med att vidareutveckla de lokala centrumen är av stor betydelse inte minst för att tillgängliggöra basservice för äldre och personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen anser att genom att utveckla levande lokala centrum som ger invånarna vardagsservice, viktiga samhällsfunktioner samt möjliggör utrymme för spontana möten mellan människor, kan en sammanhållen stad uppnås.